

E. O.

"Nel Pantheon degli scienziati, da Archimede ad Einstein", Ugo Maraldi, Milano 1956 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 3/2, 313-314

1958

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

badania zawarła w dwóch monografiach: *Coming Age in Samoa* oraz *Balines Character*, które swego czasu były bestsellerami na rynku księgarskim amerykańskim.

Książka E. Yost jest przeznaczona dla szerszego ogółu, uderza czasami w ton nazbyt popularyzatorski i niejednokrotnie razi nadmiernym literackim patosem, ale niemniej zawiera dużo materiału informacyjnego i może pobudzać do dalej idących refleksji. Już samo zestawienie bohaterek poszczególnych opowieści, z preponderancją reprezentantek powiązania praktyki z teorią nad przedstawicielkami czysto teoretycznych badań, posiada swą wymowę. Niewątpliwie stanowi ono ilustrację tego, co dla szerokiego grona czytelnictwa amerykańskiego przedstawia ideał badacza. Dla interesujących się rolą życia osobistego w rozwoju twórczości naukowej kobiety nie bez znaczenia będzie fakt, że zaledwie 4 omawiane przez autorkę przyrodniczki — to kobiety zamężne. Jedna z nich nawet (wspomniana już poprzednio L. M. Gilbreth) zdołała urodzić i wychować 11 dzieci. Ale mężowie tych znakomitości kobiecych to ich koledzy, najbliżsi współpracownicy zarówno w zakresie badań, jak i w przenoszeniu wyników do praktyki. Współpraca naukowa w tych małżeństwach jest tak daleko idąca, że czytelnik czasami zatracą orientację w zakresie rozmiarów wkładu poszczególnych partnerów.

Jakkolwiek książka E. Yost nie rości sobie pretensji do wartości poważnej monografii, warta jest przeczytania. Można tylko żałować, że nie posiadamy jakiegś tego typu książki omawiającej nasze badaczki na polu nauk przyrodniczych.

Bolesław Skarżyński

NOTATKI BIBLIOGRAFICZNE

Ugo Maraldi, *Nel Pantheon degli scienziati, da Archimede ad Einstein*. Casa editrice dr Francesco Vallardi, Milano 1956. s. 247.

Czwartym tomem włoskiej serii naukowo-popularnej "Il Prisma" jest książka poświęcona krótkim szkicom biograficznym trzydziestu kilku uczonych, mających wchodzić do Panteonu nauki światowej. Dobór nazwisk jest tu jednak dość przypadkowy. Zrozumiałe zainteresowanie uczonymi włoskimi posunięte jest chyba zbyt daleko, tak że np. wiek osiemnasty reprezentuje tu sześciu Włochów (Marsili, Agnesi, Spallanzani, Galvani, Volta i Lagrange) oraz jeden tylko uczyony pozaitalski — Lavoisier. Brak więc w XVIII wieku nazwisk tak wielkich jak Eulera, Linneusza, Franklina, Watta, Priestleya, nie mówiąc już o Łomonosowie. Żaden z uczonych rosyjskich w książce nie figuruje; z nazwisk polskich występuje Kopernik (rozdziałik o nim zilustrowany jest fotografią pomnika w Warszawie) i Maria Curie-Skłodowska. Nie wydaje się też uzasadnione umieszczanie nazwisk takich jak Nobel, Burke czy Nipkow (mylnie przy tym podano datę śmierci niemieckiego wynalazcy na 1946 r., zamiast 1940 r.).

Poszczególne życiorysy napisane są w formie bardzo popularnej, żywej, nieco anegdotycznej, na ogół jednak wcale dobrze charakteryzują postacie uczonych i ich dorobek.

E. O.

R. J. Forbes, *Studies in ancient technology*. E. J. Brill, Leiden. Vol. I, 1955, s. 194, rys. 40, tabl. 9; vol. II, 1955, s. 215, rys. 38, tabl. 7; vol. III, 1955, s. 268, rys. 46, tabl. 24; vol. IV, 1956, s. 257, rys. 36, tabl. 7.

Najwybitniejszy ze znawców techniki starożytnej, przewodniczący Międzynarodowej Unii Historii Nauki, prof. Forbes podsumowuje swe wieloletnie badania w szeregu tomików *Studiów o technice starożytnej*. Każdy tomik zawiera kilka mniej lub więcej ze sobą powiązanych rozpraw omawiających historię pewnej gałęzi techniki w okresie formacji niewolniczej głównie w krajach basenu śródziemnomorskiego. Wiele z rozpraw obejmuje również okres średniowiecza, a niektóre omawiają także technikę krajów Dalekiego Wschodu.

We wstępie do pierwszego tomu autor tak charakteryzuje cel serii: „opisać niektóre fazy starożytnej techniki, ujawnić luki w naszej wiedzy i próbować stosowania metod współczesnej techniki, filologii i archeologii dla naszkicowania starożytnej techniki w taki sposób, aby dawało to historykom, archeologom i filologom pewną informację o umiejętnościach i kulturze materialnej starożytności“.

Tom I *Studiów* zawiera rozprawy: o zastosowaniu bituminów i nafty (rozprawa ta jest nowym wydaniem pracy autora sprzed lat dwudziestu), o początkach alchemii oraz o zaopatrzeniu w wodę.

Tom II obejmuje nawodnianie i osuszanie, źródła energii oraz transport drogowy i budowę dróg. Osobna rozprawka dotyczy rozwoju hodowli wielbłąda.

Tom III omawia niektóre działy technologii chemicznej i techniki przemysłu spożywczego (kosmetyki i perfumy, wino i piwo, pozostałe produkty spożywcze, sól i środki konserwacji pożywienia, farby, pigmenty i atrament).

Tom IV jest najbardziej zwarty dając obraz rozwoju różnych gałęzi techniki włókienniczej.

Można się spodziewać, że następne tomiki uzupełnią obraz techniki starożytnej dalszymi jej gałęziami.

E. O.

Paul Oskar Kristeller, *The Classics and Renaissance Thought*, Cambridge (Massachusetts) 1955, stron 106. Harvard University Press.

Problem wpływu klasyków myśli starożytnej na twórczość pisarzy epoki Renesansu jest zagadnieniem kluczowym, stanowiącym przedmiot gruntownych studiów i ostrych sporów.

Kwestię tę podjął ostatnio profesor filozofii Uniwersytetu Columbia, Paul Oskar Kristeller. Ostatecznym rezultatem jego rozważań jest wniosek, że w zakresie recepcji literatury klasycznej Renesans nie oznaczał bynajmniej ostrego zerwania z tradycją, lecz raczej był tej tradycji kontynuatorem i modyfikatorem.